

Rantayleiskaavoituksen kehitys

Inventointi 2006–2008 ja tilastotietoja 2002–2008

Johanna Määttä

Rantayleiskaavoituksen kehitys

Inventointi 2006–2008 ja tilastotietoja 2002–2008

Johanna Määttä

Helsinki 2010

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN RAPORTTEJA 20 | 2010
Ympäristöministeriö
Rakennetun ympäristön osasto

Taitto: Marjatta Naukkarinen
Kansikuva: Auri Sarvilinna

Julkaisu on saatavana vain internetistä:
www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö
> Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja

Helsinki 2010

ISBN 978-952-11-3804-1 (PDF)
ISSN 1796-170X (verkkokj.)

ESIPUHE

Ympäristöministeriö on seurannut osana yleistä kaavoitustoimen seurantaan rantakaavoitusta sen alkua ajoista 1970-luvulta lähtien. Rantakaavoitusta koskevat tiedot ovat sisällöltään varsin kattavia ja ne ovat seurantajulkaisuissa käytettävissä aina 1990-luvun lopulle saakka. Rantakaavoin tehty suunnittelu väheni 1990-luvulla ja rantojen kaavoitus siirtyi yhä enenevässä määrin yleiskaavoituksella hoidettavaksi.

Rantayleiskaavoitusta nykyään säätelevä maankäyttö- ja rakennuslaki on ollut voimassa kymmenen vuotta. Kahdeksan ensimmäisen voimassaolovuoden aikana on laadittu ja hyväksytty reilut 450 maankäyttö- ja rakennuslain mukaista rantayleiskaavaa.

Tämä raportti sisältää selvityksen vuosien 2006–2008 aikana hyväksytyistä rantayleiskaavoista ja niiden sisällöstä. Tänä ajanjaksona hyväksyttiin yli 180 rantayleiskaavaa. Näillä rantayleiskaavoilla kaavoitettiin noin 11 000 kilometriä rantaviivaa ja osoitettiin noin 12 000 uutta rakennuspaikkaa. Raportissa on esitetty kehitysluvut myös pitemmältä ajanjaksolta 2002–2008.

Selvitystyön yhteydessä on laadittu myös rantayleiskaavoituksen kehitystä ja yleisemminkin rantojen rakentamista ja alueidenkäyttöä kuvaava PowerPoint diasarja, joka on saatavissa ympäristöministeriön rantakaavoitusta koskevilta verkkosivuilta.

Selvitystyön teki FCG Finnish Consulting Group Oy, jossa työstä vastasivat DI Johanna Määttä, fil.yo Jonas Kommonen, M.Sc Jan Tvrdý sekä DI Lauri Solin.

Helsingissä marraskuussa 2010

Ympäristöneuvos Harry Berg

SISÄLLYS

Esipuhe	3
1 Työmenetelmät	7
2 Tilastotiedot 1.1.2006 ja 31.12.2008 välillä hyväksytyistä rantayleiskaavoista	8
2.1 Koko maata koskevat tilastotiedot 1.1.2006 ja 31.12.2008 välillä hyväksytyistä rantayleiskaavoista	8
2.2 Tilastotiedot ympäristökeskuksittain 1.1.2006 ja 31.12.2008 välillä hyväksytyistä rantayleiskaavoista	11
3 Koko maata koskevat tilastotiedot vuosina 2002–2008 hyväksytyistä rantayleiskaavoista	16
Laskentaohje	18
Taulukko vuosina 2002–2008 hyväksytyjen rantayleiskaavojen tiedoista	19
Kuvailulehti	20

1 Työmenetelmät

Tiedot 1.1.2006 ja 31.12.2008 välisenä aikana hyväksytyistä rantayleiskaavoista kerättiin ympäristökeskuksilta (1.1.2010 alkaen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta) lainatuista kaava-asiakirjoista. Ympäristökeskukset lähettivät yleensä sen kaavamateriaalin, jonka kunnat olivat toimittaneet kunnanvaltuuston hyväksymispäätöksen jälkeen ympäristökeskukselle. Muutamia kaavoja ympäristökeskukset lähettivät sähköisessä muodossa. Lisäksi ympäristökeskukset toimittivat tiedot kaavaan kohdistuvista mahdollisista valituksista ja valitusten käsittelyn vaiheesta.

Tiedot kerättiin ensisijaisesti kaavaselostuksesta ja kaavamääräyksistä. Jos tietoa ei näissä ollut, tieto laskettiin tai mitattiin kaavakartalta. Kaikkia tietoja ei kaikissa kaavoissa ollut eikä kaikkia puuttuvia tietoja ollut laskemalla tai mittaamalla mahdollista selvittää, joten tiedot ovat osin puutteelliset. Tiedot kerättiin excel-taulukoihin ympäristökeskuksittain. Tiedot, jotka laskettiin tai mitattiin kaavakartalta, merkittiin taulukoihin *kursiivilla*.

Koko maata koskevat tiedot vuosina 2002–2008 hyväksytyistä rantayleiskaavoista on koottu nyt tehdystä ja aiemmista rantayleiskaavoja koskevistä selvityksistä. Tiedot on kerätty niin, että ne ovat vertailukelpoisia koko ajanjaksolta.

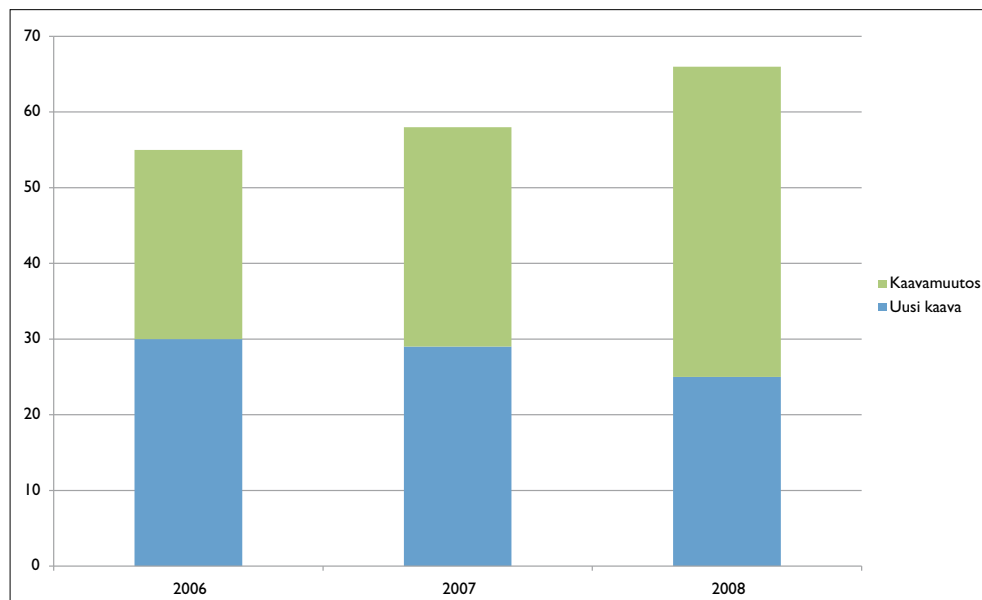
2 Tilastotiedot 1.1.2006 ja 31.12.2008 välillä hyväksytyistä rantayleiskaavoista

Yhteenvedoihin on koottu 1.1.2006 ja 31.12.2008 välillä hyväksytyistä rantayleiskaavoista kerättyjä numeerisia tietoja koko maan laajuisesti ja ympäristökeskuksittain sekä vuosina 2002–2008 hyväksytyjen rantayleiskaavojen numeerisia tietoja koko maan laajuisesti.

2.1

Koko maata koskevat tilastotiedot 1.1.2006 ja 31.12.2008 välillä hyväksytyistä rantayleiskaavoista

Selvityksessä käytiin läpi kaikkiaan 179 rantayleiskaavaa. Selvityksen ulkopuolelle jätettiin neljä oikeuskäsittelyssä kumottua rantayleiskaavaa sekä kolme rantayleiskaavaa, joiden oikeuskäsittely oli vielä kesken. Selvityksessä oli mukana 84 uutta kaavaa ja 95 kaavamuutosta. Kaavamuutoksia oli siis 53 % tarkastelussa olleista kaavoista. Kuvassa 1 on esitetty uusien kaavojen ja kaavamuutosten lukumäärät vuosina 2006, 2007 ja 2008.

Kuva 1. Uusien kaavojen ja kaavamuutosten lukumäärät vuosina 2006, 2007 ja 2008.

Kaikissa uusissa rantayleiskaavoissa oli MRL 72 §:n mukainen oikeusvaikutus rakennusluvan myöntämiseen suoraan kaavan perusteella sekä loma-asunnoille että vakituisille asunnoille. Kaavamuutoksissa MRL 72 §:n mukainen oikeusvaikutus oli loma-asunnoille ja/tai vakituisille asunnoille kaavamuutoksen sisällöstä riippuen.

Rantayleiskaavoista noin 23 % (42 kpl) oli valituskavoja. Alueelliset ympäristökeskukset olivat kohdistaneet valituksena 5 kaavaan ja muut tahot yhteensä 151 valitustaan 41 kaavaan. Valitukset olivat pääasiassa kohdistuneet uusiin rantayleiskaavoihin, sillä vain kolmeen kaavamuutokseen oli kohdistunut valitus.

Rantayleiskaavoja oli laatinut yhteensä 41 eri kaavanlaatijatahoa. Kaavoista 50 (28 %) oli laadittu kuntien omana työnä. Kolme kaavoja eniten laatinutta konsultti-toimistoa oli tehnyt reilut 50 % rantayleiskaavoista.

Selvityksessä mukana olleista rantayleiskaavoista noin 50 % sijoittui järvenrannalle (91 kpl), noin 26 % järven- ja joenrannalle (47 kpl) ja noin 14 % merenrannalle (25 kpl). Joenrannalle oli sijoittunut noin 5 % kaavoista (9 kpl) sekä meren- ja järvenrannalle tai meren- ja joenrannalle loput 5 % (7 kpl).

Karttarantaviivaa oli selvityksessä mukana olleissa rantayleiskaavoissa yhteensä 11 050 kilometriä. Uusien rantayleiskaavojen karttarantaviiva oli yhteensä 10 680 kilometriä eli keskimäärin 127 kilometriä per kaava. Kaavamuutosten karttarantaviiva oli yhteensä 370 kilometriä eli keskimäärin 3,9 kilometriä per kaava. Kaavat ovat kuitenkin kooltaan varsin vaihtelevia ja karttarantaviivan pituuskin vaihteli uusissa kaavoissa 1,3 kilometristä 700 kilometriin ja kaavamuutoksissa 0,1 kilometristä 45 kilometriin.

Muunnetun rantaviivan ja karttarantaviivan suhdeluku oli 0,56 (huomioitu 57 kaavaa, joissa ilmoitettu muunnetun rantaviivan pituus) eli mitoittava rantaviiva on ollut keskimäärin puolet karttarantaviivasta. Muunnetun rantaviivan ja karttarantaviivan suhde on säilynyt samalla tasolla edelliseen tarkasteluun (suhdeluku 0,62 vuosien 2003–2005 rantayleiskaavoissa) verrattuna, joten rantaviivan muuntamiskäytäntö on varsin yhdenmukaista.

Keskimääräinen mitoitus ennen kaavan laatimista oli karttarantaviivaan suhteutettuna 2,9 rp/rv-km (89 kaavaa) ja muunnettuun rantaviivaan suhteutettuna 4,7 rp/m-rv-km (56 kaavaa). Mitoituksen vaihteluväli oli karttarantaviivaan suhteutettuna 0,2–12,9 rp/rv-km ja muunnettuun rantaviivaan suhteutettuna 0,4–16,9 rp/m-rv-km. Kaavan laatimisen jälkeen hyväksytyjen kaavojen osalta oli keskimääräinen mitoitus karttarantaviivaan suhteutettuna 4,0 rp/rv-km (89 kaavaa) ja muunnettuun rantaviivaan suhteutettuna 6,7 rp/m-rv-km (56 kaavaa). Mitoituksen vaihteluväli oli karttarantaviivaan suhteutettuna 0,4–14,1 rp/rv-km ja muunnettuun rantaviivaan suhteutettuna 1,1–17,6 rp/m-rv-km.

Selvityksessä mukana olleissa kaavoissa oli ennen kaavojen laatimista yhteensä 27 051 rakennuspaikkaa ja hyväksytyissä kaavoissa yhteensä 39 079 rakennuspaikkaa. Uusissa rantayleiskaavoissa ja kaavamuutoksissa osoitettiin siis yhteensä 12 028 uutta rakennuspaikkaa. Uusia loma-asunnon rakennuspaikkoja osoitettiin 9 573 kappaletta, uusia vakituisen asunnon rakennuspaikkoja 1 853 kappaletta ja vaihtoehtoisesti loma-/vakituisen asunnon rakennuspaikkoja 677 kappaletta. Rakennuspaikkojen rakennusoikeuden määrän vaihteluväli oli loma-asuntojen osalta 80 k-m²–160 k-m², vakituisen asunnon osalta 160 k-m²–800 k-m² ja yhdistettyjen loma-/vakituisen asunnon osalta 180 k-m²–400 k-m².

Loma-asunnon rakennuspaikkoja oli osoitettu 89 % kaavoista ja vakituisen asunnon rakennuspaikkoja 80 % kaavoista. Vaihtoehtoisesti loma-asunnon tai vakituisen asunnon mahdollistavia rakennuspaikkoja oli vain 13 % kaavoista.

Selvityksessä mukana olleiden kaavojen karttarantaviivasta (11 050 km) noin kolmannes osoitettiin rakentamiseen. Vapaata, yhtenäistä rantaa (rantaviivaa vähintään 300 metriä) oli ennen kaavojen laatimista yhteensä 6 083 kilometriä ja hyväksytyissä

kaavoissa yhteensä 5 107 kilometriä. Vapaan, yhtenäisen rannan osuus väheni siis noin 16 %.

Suojelualuetta oli osoitettu 60 kaavassa ja suojelualueiden rantaviivan pituus oli 680 kilometriä. Korvattavia rakennuspaikkoja suojelualueilla oli 90 kappaletta. Virkistysaluetta oli osoitettu 76 kaavassa yhteensä 393 kilometriä ja maa- ja metsätalousaluetta 145 kaavassa yhteensä 6 985 kilometriä. Saunarakennuksia oli maa- ja metsätalousalueilla 523 kappaletta.

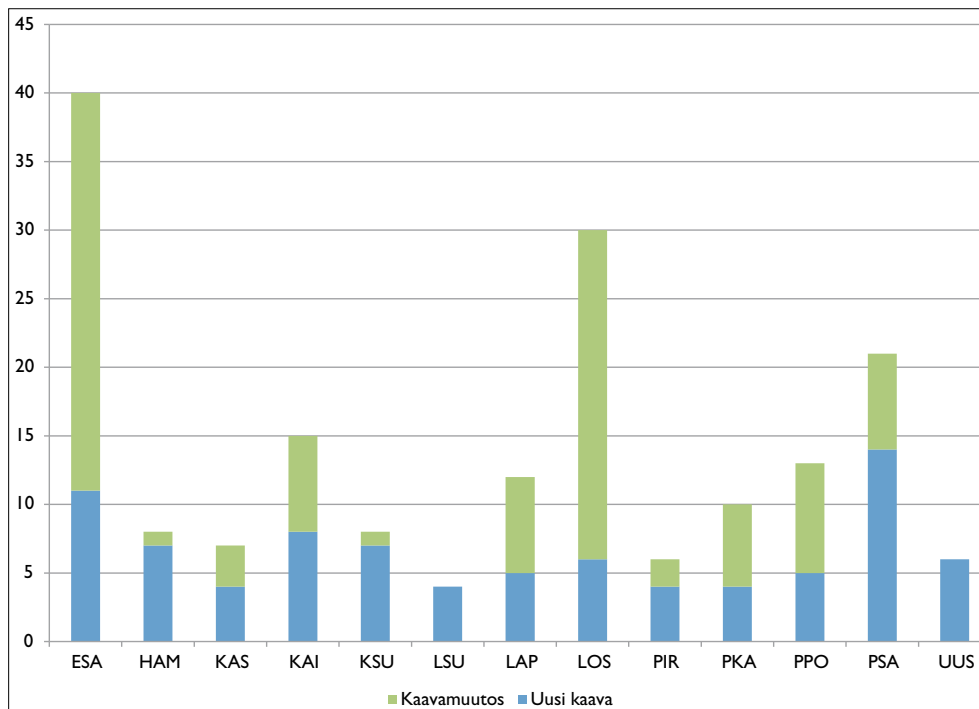
Alla olevassa taulukossa on esitetty yhteenveto koko maata koskevista tiedoista.

Tarkastelussa oli kaavoja yhteensä	179 kpl
Kaavoja, joista oli valitettu	43 kpl
Eri kaavanlaatijatahoa	44 kpl
Karttarantaviiva	11 050 km
Muunnettua rantaviivaa (kaavojen lkm.)	5 048 km (57)
Keskiarvo kaavojen karttarantaviivasta	61,7 km
Muunnetun rantaviivan suhde karttarantaviivaan (kaavojen lkm.)	0,562 (57)
Suurimman ja pienimmän suhteen vaihteluväli	0,26–0,65
Emätilatarkastelun aloitusvuosi	1959 (17 kpl), 1960 (3 kpl), 1968 (1 kpl), 1969 (14 kpl), 1970 (4 kpl)
Mitoitus keskimäärin rakennuspaikkaa / muutettu rantaviivakilometri (kaavojen lkm.)	6,7 (56 kpl)
Mitoitus keskimäärin rakennuspaikkaa / karttarantaviiva (kaavojen lkm.)	4,0 (89 kpl)
Keskimääräisten mitoituservojen vaihteluväli ympäristökeskuksittain (karttarantaviivan mukaan)	2,5–6,4
Keskimääräisten mitoituservojen vaihteluväli ympäristökeskuksittain (muunnetun rantaviivan mukaan)	3,5–14,5
RA ja AO-rakennuspaikkojen lisäys yhteensä	12 028 kpl
RA-rakennuspaikkojen lisäys	9 573 kpl
RA-paikkojen rakennusoikeuksien vaihteluväli	80–300 k-m ²
RA-paikkojen rakennusoikeuksien keskiarvo	177 k-m ²
RA-paikkojen rakennusoikeuksien mediaani	160 k-m ²
SL-alueiden karttarantaviivan pituus (kaavojen lkm.)	680 km (60)
Korvattavat rakennuspaikat SL-alueilla (kaavojen lkm.)	90 kpl (12)
Virkistysalueiden karttarantaviivan pituus (kaavojen lkm.)	393 km (76)
Yhtenäinen vapaa ranta nykytilanne (yli 300 m pätkät)	6 083 km
Yhtenäinen vapaa ranta kaavan mukainen tilanne (yli 300 m pätkät)	5 107 km

Tilastotiedot ympäristökeskuksittain 1.1.2006 ja 31.12.2008 välillä hyväksytyistä rantayleiskaavoista

Kaavojen lukumäärä, karttarantaviiva, vapaa ranta ja keskimääräinen mitoitus

Rantayleiskaavoja hyväksyttiin eniten Etelä-Savon ympäristökeskuksen alueella, 40 kpl, ja vähiten Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella, 4 kpl. Myös kaavamuutoksia tehtiin lukumääräisesti eniten Etelä-Savon ympäristökeskuksen alueella, 28 kpl, mutta prosentuaalisesti eniten Lounais-Suomen ympäristökeskuksen alueella, jossa 77 % hyväksytyistä kaavoista oli kaavamuutoksia. Keski-Suomen, Länsi-Suomen ja Uudenmaan ympäristökeskusten alueilla ei kaavamuutoksia ollut lainkaan. Kuvassa 2 on esitetty uusien kaavojen ja kaavamuutosten lukumäärät ympäristökeskuksittain vuosina 2006–2008.

Kuva 2. Uusien kaavojen ja kaavamuutosten lukumäärät ympäristökeskuksittain vuosina 2006–2008.

Rantaviivaa kaavoitettiin eniten Etelä-Savon ympäristökeskuksen alueella, 2 672 kilometriä, ja vähiten Pirkanmaan ympäristökeskuksen alueella, 149 kilometriä. Keskimääräinen rantaviivan pituus kaavoissa oli pisin Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen alueella sekä uusien kaavojen (248 km) että kaavamuutosten (21 km) osalta. Keskimääräinen rantaviivan pituus oli lyhin uusien kaavojen osalta Pirkanmaan ympäristökeskuksen alueella (29 km) ja kaavamuutosten osalta Lapin ympäristökeskuksen alueella (0,5 km).

Vapaan rannan osuus lopputilanteessa oli suurin Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen alueella, 81 %, ja pienin Lounais-Suomen ympäristökeskuksen alueella, 46 %. Vapaa, yhtenäinen ranta (rantaviivaa vähintään 300 metriä) väheni eniten Lounais-Suomen ympäristökeskuksen alueella (44 %) ja vähiten Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskusten alueella (9 %).

Keskimääräinen mitoitus karttarantaviivan suhteen oli suurin Lounais-Suomen ympäristökeskuksen alueella 6,4 rp/rv-km, kaavojen kokonaismäärän ollessa 6 kappaletta. Pienin keskimääräinen mitoitus karttarantaviivan suhteen oli 2,5 rp/rv-km Lapin ympäristökeskuksen alueella, kun kaavojen kokonaismäärä oli 5 kappaletta. Muunnetun rantaviivan suhteen suurin keskimääräinen mitoitus oli myös Lounais-Suomen ympäristökeskuksen alueella (14,5 rp/m-rv-km), mutta pienin keskimääräinen mitoitus Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen alueella (3,5 rp/m-rv-km).

Muunnetun rantaviivan ja karttarantaviivan suhdeluku vaihteli Lounais-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskusten 0,3:sta Pirkanmaan ympäristökeskuksen 0,7:ään. Mitä pienempi muunnetun rantaviivan ja karttarantaviivan suhdeluku on, sitä pienempi osa karttarantaviivasta on huomioitu mitoitavana rantaviivana. Kantatilatarkastelun poikkileikkausvuosi olivat useimmiten vuodet 1969 (48 % ilmoitetuista poikkileikkausajankohdista) ja 1959 (33 %).

AYK	rantayleis- kaavoja, kpl	joista kaava- muutok- sia, kpl	kartta rantaviiva yhteensä, km	yhtenäisen vapaan rannan (väh. 300 m) muutos %	Keskimää- räinen mitoitus rp/ rv-km 89 kpl kaavoja*	Keskimää- räinen mitoitus rp/m-rv-km 56 kpl kaavoja*
ESA	40	28	2672	-20	3,2	6,0
HAM	8	1	602	-18	4,5	7,6
KAS	7	3	1055	-13	2,6	6,4
KAI	15	7	843	-14	4,1	6,0
KSU	8	0	1873	-17	3,7	5,7
LSU	4	0	631	-10	4,2	7,7
LAP	12	7	368	-14	2,5	6,0
LOS	30	23	282	-44	6,4	14,5
PIR	6	2	149	-23	5,0	7,3
PKA	10	6	878	-9	3,3	3,5
PPO	13	8	294	-9	3,3	7,1
PSA	21	7	714	-23	4,1	6,1
UUS	5	0	688	-15	5,7	9,0
yhteensä keskiarvo	179 14	92 7	11 049 850	-17,6	4,0	7,1

* Kaavojen lukumäärän ero johtuu tietojen puutteellisuudesta.

Rakennuspaikkojen lukumäärä ja rakentamisen määrä ympäristökeskuksittain

Uusia rakennuspaikkoja osoitettiin eniten Keski-Suomen (2544 kappaletta) ja Etelä-Savon (2389 kpl) ympäristökeskusten alueille. Vähiten uusia rakennuspaikkoja (289 kpl) osoitettiin Uudenmaan ympäristökeskuksen alueelle. Ennen kaavan laatimista vallinneeseen tilanteeseen verrattuna rakennuspaikat lisääntyivät suhteellisesti eniten Lapin ympäristökeskuksen alueella, jossa rakennuspaikkojen lisäys oli 133 % ja vähiten Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella, jossa rakennuspaikkojen lisäys oli 14 %.

Uusia omarantaisia loma-asunnon rakennuspaikkoja osoitettiin kaikkiaan 8 914 kappaletta. Eniten uusia omarantaisia loma-asunnon rakennuspaikkoja (1997 kpl) osoitettiin Keski-Suomen ympäristökeskuksen alueelle ja vähiten (126 kpl) Pirkanmaan ympäristökeskuksen alueelle. Uusia omarantaisia vakituisen asunnon raken-

nuspaikkoja yhteensä 1 143 kappaletta. Eniten uusia omarantaisia vakituisen asunnon rakennuspaikkoja osoitettiin (244 kpl) Etelä-Savon ympäristökeskuksen alueelle ja vähiten Hämeen (3 kpl) ja Uudenmaan (5 kpl) ympäristökeskusten alueille. Prosentuaalisesti omarantaiset loma-asunnon rakennuspaikat lisääntyivät eniten Kainuun ympäristökeskuksen alueella (90 %) ja vähiten Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella (18 %). Vakituisen asunnon rakennuspaikat lisääntyivät eniten Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella (441 %) ja vähiten Hämeen (1,4 %) ja Uudenmaan (1,6 %) ympäristökeskusten alueille kuten omarantaiset loma-asunnon rakennuspaikatkin. Sekä loma-asunnon että vakituisen asunnon mahdollistavia rakennuspaikkoja osoitettiin eniten Keski-Suomen ympäristökeskuksen alueelle, jopa 420 kappaletta. Seuraavaksi eniten tällaisia rakennuspaikkoja osoitettiin Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueelle (91 kpl). Kaakkois-Suomen, Lapin, Lounais-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskusten alueille ei vaihtoehtoisesti molemmat käyttötarkoitukset mahdollistavia rakennuspaikkoja osoitettu lainkaan.

Rakennuspaikalle sallittu rakentamisen maksimimäärä loma-asuntojen rakennuspaikoilla vaihteli välillä 150–300 k-m². Nämä olivat kuitenkin ääripäitä, sillä kymmenen ympäristökeskuksen (13:sta) alueella loma-asuntojen rakennuspaikkojen rakennusoikeuden maksimimäärä oli 200–250 k-m². Vakituisen asunnon rakennuspaikoilla rakennusoikeuden maksimimäärä vaihteli välillä 300–600 k-m² mediaanin ollessa 430 k-m². Sekä loma-asunnon että vakituisen asunnon vaihtoehtoisesti mahdollistavien rakennuspaikkojen rakennusoikeuden maksimimäärä vaihteli välillä 200–400 k-m² osin käyttötarkoituksestakin riippuen.

AYK	Hyväksytyjen yleiskaavojen omarantaiset RA-paikat, kpl	Omarantaiset RA-paikat muutos, %	Hyväksytyjen yleiskaavojen omarantaiset AO-paikat, kpl	Omarantaiset AO-paikat muutos, %	Hyväksytyjen yleiskaavojen RA/AO-paikat, kpl	Hyväksytyjen yleiskaavojen rak.paikat yhteensä*
ESA	6995	40	844	41	47	8397
HAM	2316	20	213	1	7	2987
KAS	2836	39	259	15	0	3299
KAI	1673	90	519	59	5	2560
KSU	4492	80	1010	19	420	6246
LSU	2080	21	211	441	91	2725
LAP	672	81	123	78	0	1323
LOS	1513	20	301	18	0	2198
PIR	708	22	81	29	18	873
PKA	1364	78	102	13	30	1565
PPO	1054	53	185	93	0	1924
PSA	1770	66	493	30	12	2648
UUS	1696	18	325	2	2	2334
yhteensä keskiarvo	29 169 2 244	48	4 666 359	65	1 143 88	39 079 3 006

* Osassa kaavoja mukana ranta-asemakaavojen rakennuspaikat.

Loma-asunnon rakennuspaikkoja oli osoitettu kaikissa kaavoissa Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Länsi-Suomen, Pirkanmaan ja Uudenmaan ympäristökeskusten alueilla ja vähiten Lapin ympäristökeskuksen alueella 67 %:ssa kaavoista. Vakituisen asunnon rakennuspaikkoja oli osoitettu kaikissa kaavoissa Kaakkois-Suomen, Kes-

ki-Suomen, Länsi-Suomen ja Uudenmaan ympäristökeskusten alueella ja vähiten Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen alueella 60 %:ssa kaavoista. Vaihtoehtoisesti loma-/vakituisen asunnon rakennuspaikkoja oli osoitettu Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella puolessa kaavoista (tosin vain neljä kaavaa), Keski-Suomen ympäristökeskuksen alueella neljännesosassa kaavoista ja Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella viidennesosassa kaavoista.

Rantaviivan käyttö

Vapaan rannan osuuden keskiarvo vaihteli Lounais-Suomen ympäristökeskuksen 46 %:sta Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen 81 %:iin. Vapaa, yhtenäinen (yli 300 metriä rakentamatonta rantaviivaa) rantaviiva väheni kilometreissä eniten Etelä-Savon ympäristökeskuksen alueella, 237 kilometriä ja vähiten Pirkanmaan (16 kilometriä) ja Pohjois-Pohjanmaan (17 kilometriä) ympäristökeskusten alueilla. Ennen kaavan laatimista vallinneeseen tilanteeseen verrattuna vapaa, yhtenäinen rantaviiva väheni eniten Lounais-Suomen ympäristökeskuksen alueelle (-44 %) ja vähiten Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskusten alueilla (-9 %).

Rantaviivasta osoitettiin suojelualueiksi yhteensä 683 kilometriä. Eniten rantaviivaa osoitettiin suojelualueiksi Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen alueella, 167 kilometriä ja 19 % kaavoitetusta karttarantaviivasta. Etelä-Savon ympäristökeskuksen alueella rantaviivaa osoitettiin suojelualueiksi 113 kilometriä, mutta vain 4 % karttarantaviivasta samoin kuin Keski-Suomen ympäristökeskuksen alueella 111 kilometriä ja 6 % karttarantaviivasta. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella rantaviivasta osoitettiin suojelualueiksi 88 kilometriä ja 14 %. Suojelualueille sijaitsevia korvattavia rakennuspaikkoja osoitettiin kuuden ympäristökeskuksen alueella. Eniten korvattavia rakennuspaikkoja oli Etelä-Savon ympäristökeskuksen alueella, 52 kappaletta. Huomattava määrä korvattavia rakennuspaikkoja oli myös Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen alueella, 20 kappaletta. Hämeen, Kaakkois-Suomen, Länsi-Suomen ja Lounais-Suomen ympäristökeskusten alueille korvattavia rakennuspaikkoja oli 3–8 kappaletta.

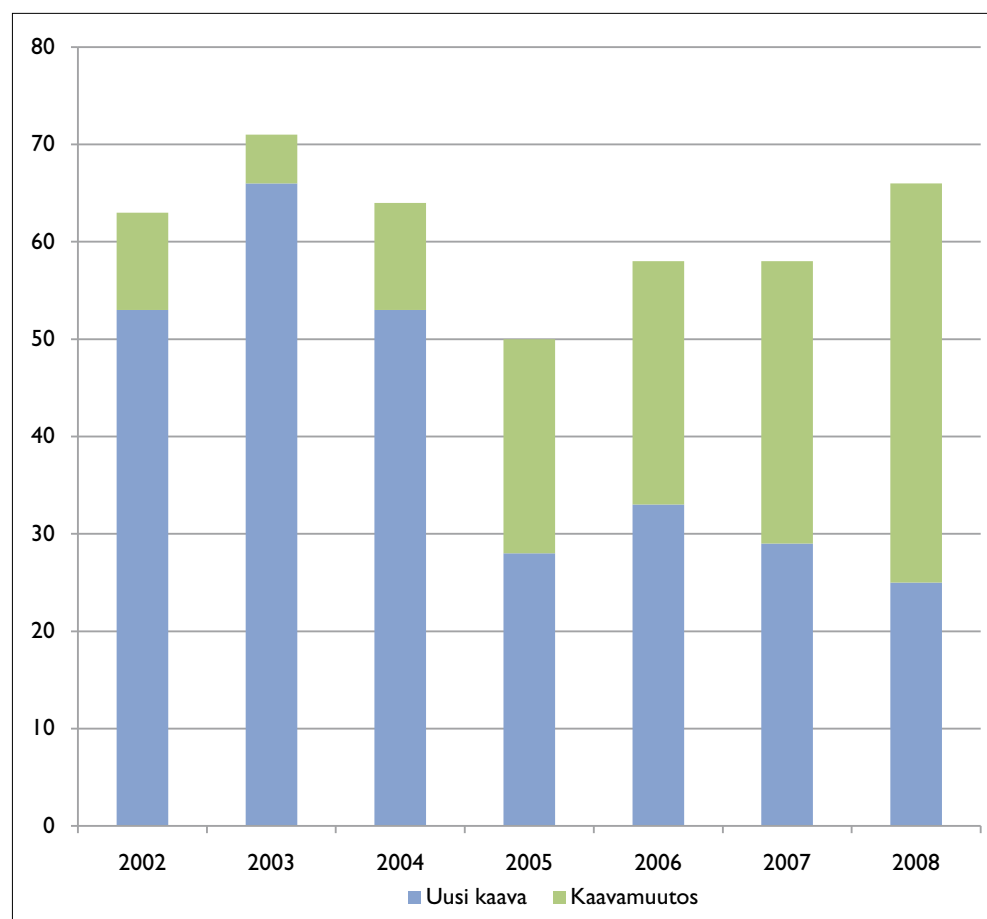
Rantaviivasta osoitettiin virkistysalueiksi yhteensä 396 kilometriä. Kainuun ympäristökeskuksen alueella osoitettiin rantaviivasta virkistysalueiksi 174 kilometriä ja 21 % kaavoitetusta karttarantaviivasta, mikä oli selkeästi eniten. Länsi-Suomen ympäristökeskuksen alueella virkistysalueita osoitettiin 36 kilometriä ja 6 % karttarantaviivasta; Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen alueella 23 kilometriä ja 8 % karttarantaviivasta. Vähiten virkistysalueita osoitettiin Pohjois-Karjalan (2 km ja 0,2 %) ja Kaakkois-Suomen (8 km ja 0,8 %) ympäristökeskusten alueilla.

Rantaviivasta osoitettiin maa- ja metsätalousalueiksi yhteensä 6 987 kilometriä. Eniten rantaviivaa osoitettiin maa- ja metsätalouteen 1 836 kilometriä (69 % kaavoitetusta karttarantaviivasta) Etelä-Savon ja 1 301 kilometriä (70 % karttarantaviivasta) Keski-Suomen ympäristökeskusten alueilla. Vähiten rantaviivaa osoitettiin maa- ja metsätalouteen Lounais-Suomen ympäristökeskuksen alueella, 45 kilometriä (16 %). Eniten kaavoitetusta karttarantaviivasta maa- ja metsätalouteen osoitettiin Lapin ympäristökeskuksen alueella, 75 % (277 km). Pääsääntöisesti maa- ja metsätalousalueeksi osoitetun rantaviivan pituus oli 300–600 kilometriä ja reilut 60 % kaavoitetusta karttarantaviivasta. Maa- ja metsätalousalueille osoitettiin saunoja yhteensä 523 kappaletta. Saunojen lukumäärä maa- ja metsätalousalueilla vaihteli Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen 8 kappaleesta ja Uudenmaan ympäristökeskuksen 9 kappaleesta Keski-Suomen ympäristökeskuksen 134 kappaleeseen ja Etelä-Savon ympäristökeskuksen 135 kappaleeseen.

AYK	Vapaan rannan osuus %	Vapaan yhtenäisen rannan väheneminen, %	Rantaviiva suojele-alueet, km	Rantaviiva, virkistys-alueet, km	Rantaviiva, maa- ja metsätalousalueet, km
ESA	77	-20	113	26	1836
HAM	66	-18	16	30	345
KAS	81	-13	72	8	683
KAI	70	-14	7	174	466
KSU	74	-17	111	17	1301
LSU	71	-10	88	36	316
LAP	80	-14	2	16	277
LOS	46	-44	8	8	45
PIR	60	-23	0	3	71
PKA	74	-9	167	2	589
PPO	73	-9	8	23	122
PSA	71	-23	26	29	494
UUS	54	-15	65	24	442
yhteensä keskiarvo	69	-18	683 53	396 30	6 987 537

3 Koko maata koskevat tilastotiedot vuosina 2002–2008 hyväksytyistä rantayleiskaavoista

Vuosina 2002–2008 on hyväksytty yhteensä 455 rantayleiskaavaa. Kaavamuutoksia on näistä ollut 128 kappaletta eli 28 %. Kaavojen lukumäärä on vuosittain vaihdellut vuoden 2003 71:sta vuoden 2005 50:een. Kaavamuutosten lukumäärä on vuosien mittaan lisääntynyt ja kaavamuutosten osuus kaikista kaavoista oli vuonna 2008 jo 62 %. Kuvassa 3 on esitetty uusien kaavojen ja kaavamuutosten lukumäärät vuosina 2002–2008.

Kuva 3. Uusien kaavojen ja kaavamuutosten lukumäärät vuosina 2002–2008.

Valituksen kohteeksi on joutunut noin 30 % kaavoista. Vuonna 2003 oli valituksen kohteena jopa 48 % kaavoista, mutta osuus on laskenut ollen vuonna 2008 20 %. Alueelliset ympäristökeskukset ovat kohdistaneet valituksen 3,5 %:iin hyväksytyistä kaavoista.

Kaavoista on 74 %:ssa käsitelty järvenrantaa, 40 %:ssa joenrantaa ja 13 %:ssa merenrantaa. Karttarantaviivaa kaavoitettiin vuosina 2002–2008 yhteensä 38 853 kilometriä, osaa tosin useammin kuin yhden kerran. Karttarantaviivan pituus per kaava on vaihdellut välillä 46 kilometriä (vuonna 2007) –150 kilometriä (vuonna 2002).

Muunnetun rantaviivan pituus oli yhteensä 20 289 kilometriä eli 52 % karttarantaviivasta. Muunnetun rantaviivan ja karttarantaviivan suhdeluku oli keskimäärin 0,51 vaihdellen 0,42:sta (vuonna 2006) 0,6:een (vuonna 2005). Keskimääräinen mitoitus ennen kaavan laatimista oli karttarantaviivaan suhteutettuna 3,3 rp/rv-km ja muunnettuun rantaviivaa suhteutettuna 4,6 rp/m-rv-km. Kaavan laatimisen jälkeen mitoitus oli karttarantaviivaan suhteutettuna 4,6 rp/rv-km vaihdelleen välillä 3,3 rp/rv-km (vuonna 2007) ja 5,7 rp/rv-km (vuonna 2004) ja muunnettuun rantaviivaan suhteutettuna 6,9 rp/m-rv-km vaihdellen välillä 6,1 rp/m-rv-km (vuonna 2006) ja 7,6 rp/m-rv-km (vuonna 2008).

Vuosina 2002–2008 hyväksytyissä kaavoissa on osoitettu yhteensä 138 320 rakennuspaikkaa, joista 43 049 rakennuspaikkaa on ollut uusia verrattuna ennen kaavan laatimista vallinneeseen tilanteeseen. Jokaisella kaavalla on siis lisätty rakennuspaikkojen lukumäärää keskimäärin 95 kappaletta. Vuonna 2002 rakennuspaikkojen lisäys oli 10 370 kappaletta, mutta lisäys on viime vuosina tasaantunut 3000–4000 uuden rakennuspaikan tasolle.

Vuosina 2003–2008 hyväksytyissä kaavoissa on RA-paikkojen lukumäärä lisääntynyt reilut 50 % ja AO-paikkojen lukumäärä reilut 30 %. Vaihtoehtoisesti RA/AO käyttötarkoituksen sallivien rakennuspaikkojen lukumäärä on taulukoitu vuodesta 2003. Tällaisia rakennuspaikkoja on osoitettu yhteensä 1031 kappaletta, erityisesti vuosina 2005 (365 kpl) ja 2008 (545 kpl).

Vuosina 2002–2008 hyväksytyissä kaavoissa rakennuspaikkojen rakennusoikeuden enimmäismäärä on loma-asuntojen osalta ollut 250 k-m² lukuun ottamatta vuosia 2002 (205 k-m²) ja 2007 (300 k-m²). Vakituisten asuntojen osalta on rakennusoikeuden enimmäismäärä ollut 600 k-m² vuosina 2003, 2005 ja 2008 keskiarvon ollessa 500 k-m².

Karttarantaviivasta on rakentamiseen osoitettu keskimäärin kolmasosa. Vapaa, yhtenäinen (yli 300 metriä rakentamatonta rantaviivaa) ranta vähentyi kaavojen laatimisen myötä vuonna 2002 noin 9 %, vuosina 2003–2005 noin 27 % vuodessa ja vuosina 2006–2008 noin 16 % vuodessa.

Vuosina 2002–2008 rantaviivasta osoitettiin suojelualueiksi yhteensä 1 899 kilometriä. Rantaviivaa osoitettiin suojelualueille etenkin vuosina 2002 ja 2003 – 44 % vuosien 2002–2008 suojelualueiden rantaviivasta. Viime vuosina (2005 >) rantaviivaa on osoitettu suojelualueille noin 239 kilometriä vuodessa. Myös suojelualueilla sijaitsevien korvattavien rakennuspaikkojen lukumäärä oli huipussaan vuonna 2002, jolloin korvattavia rakennuspaikkoja osoitettiin 450 kappaletta. Yhteensä korvattavia rakennuspaikkoja on osoitettu 749 kappaletta vuosina 2002–2008. Vuoden 2002 jälkeen korvattavien rakennuspaikkojen lukumäärä on vaihdellut 20:stä (vuonna 2007) 84:ään (vuonna 2005).

Vuosina 2002–2008 rantaviivasta osoitettiin virkistysalueiksi yhteensä 767 kilometriä. Virkistysalueeksi osoitetun rantaviivan pituus on vaihdellut vuosittain melkoisesti ollen 264 kilometriä vuonna 2006 ja 40 kilometriä vuonna 2005. Maa- ja metsätalousalueiksi osoitettiin rantaviivasta vuosina 2002–2008 yhteensä 11 404 kilometriä eli noin kolmasosa koko karttarantaviivasta. Myös maa- ja metsätalousalueiksi osoitetun rantaviivan pituus on vaihdellut vuosittain huomattavasti ollen 2695 kilometriä vuonna 2006 ja 248 kilometriä vuonna 2005. Maa- ja metsätalousalueille osoitettujen saunojen lukumäärä on vaihdellut 86 kappaleesta (vuonna 2007) 738 kappaleeseen (vuonna 2003) ollen yhteensä 1858 kappaletta vuosina 2002–2008.

LASKENTAOHJE

Ympäristökeskus		kaavan nimi
TUNNISTETIEDOT, kunta		kunta
Vireilletulon päivämäärä		
Hyväksymispäivämäärä		
Valitukset: ymp. keskus		kaavaselostuksesta, AYK:n lomakkeista, kunnan kuulutuksista
Valitukset: muut		
Kaavamuutos		mikäli kyseessä kaavamuutos (*1)
Tiedot merenrannasta		
Tiedot järvenrannasta		kaavan luonne
Tiedot joenrannasta		
OIKEUSVAIKUTUS MRL 72 §		
Loma-asunnot		minkälaista rakentamista rantayleiskaavalla voidaan ohjata
Vakituiset asunnot		
MRA 3 §:n KAAVAN LAATIJA JA konsulttitoimisto / kunta		kaavan laatijataho
RAKENNUSPAIKKOJEN MÄÄRÄ	kpl	rakennuspaikkojen lukumäärä on otettu lähtökohtaisesti kaava-asiakirjoista. Mikäli sitä ei ole ilmoitettu tai ilmoitettu määrä poikkeaa kaavassa esitetystä, on rakennuspaikat laskettu kaavasta tarkastajan tekemin tulkinnoin
Nykyiset rak.p., kaikki		
RA omar.		
RA yht.ranta		yhteenlaskettu määrä
AO omar.		
AO yht.ranta		
RM k-m2 ranta-alueella	m2	kerrosneliömetrimäärä, mikäli se on tulkittavissa/ilmoitettu olemassa olevana
ranta-asemakaavojen rakennuspaikat, kaikki	kpl	tieto kirjattu, mikäli se on käynyt ilmi kaavaselostuksesta
Hyväksytyn yleisk. tilanne, kaikki	kpl	
RA omar.		
RA yht.ranta		yhteenlaskettu määrä
AO omar.		
AO yht.ranta		
RA/AO omar.		
RA/AO yht. ranta		
RM k-m2 ranta-alueella	m2	kerrosneliömetrimäärä, mikäli se on tulkittavissa/ilmoitettu
RA, max. k-m2	m2	suurin sallittu rakennusoikeus,
AO, max. k-m2		tieto kaavamääräyksistä
RA/AO, max. k-m2		
RANTAVIIVAN KÄYTTÖ	km	
A: Karttarantaviiva		ilmoitettu kaavaselostuksessa tai laskettu tarkastajan toimesta
B: Muunnettu		tieto kirjattu, mikäli se on käynyt ilmi kaavaselostuksesta
Rantav. jota ei kaava suor. ohj. B		tieto kirjattu, mikäli se on käynyt ilmi kaavaselostuksesta (*2)
Vapaa yht. ranta, nykytilanne (yli 300 m)		tieto laskettu tarkastajan toimesta, mikäli sitä ei ole ilmoitettu
Vapaa yht. ranta, lopputilanne (yli 300 m)		kaavaselostuksessa
Vapaan rannan osuus %, lopputilanne		mikäli kaavaselostuksessa ei ole ilmoitettu, arvo laskettu kaavalla ((karttarantaviiva-(omarantaiset rakennukset lkm*80 m)+varatut rannat)/karttarantaviiva)*100%
MITOITUS	km	arvo saatu kaava-asiakirjoista tai tarkastaja on sen laskenut
Nykytilanne, rp / rantaviiva A		
Nykytilanne, rp / rantaviiva B		
Hyväksytyn yleisk. tilanne, rp. / rantaviiva A		
Hyväksytyn yleisk. tilanne, rp. / rantaviiva B		
Kantatilatarkastelun ajankohta		kaava-asiakirjoista
SUOJELUALUEET (S, nat)	km	
Suojelualueet rantaviiva		arvot on saatu kaava-asiakirjoista tai tarkastaja on ne laskenut
Korvattavien rakennusp. lkm		
VIRKISTYSALUEET (V)	km	
Virkistysalueet rantaviiva		arvo on saatu kaava-asiakirjoista tai tarkastaja on sen laskenut
MAA- JA METSÄTALOUSALUEET (M)	km	
rantaviivan pituus		arvot on saatu kaava-asiakirjoista tai tarkastaja on ne laskenut
Rakennusoikeus M alueilla (saunojen lkm)		
Huom!		(*1) muutokset kirjataan niiltä osin kuin se käy ilmi kaavaselostuksesta
<i>Kaikki kursivilla merkityt on tietojen kerääjä laskenut tai mitannut</i>		(*2) kirjaus, mikäli kaavassa merkittävään osuuteen rantaviivasta ei sovelleta MRL 72.1 §:ää

Taulukot ympäristökeskuksittain ovat ympäristöministeriön hallussa.

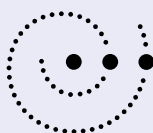
**TAULUKKO VUOSINA 2002–2008 HYVÄKSYTTYJEN
RANTAYLEISKAAVOJEN TIEDOISTA**

		2002	2003	2004
TUNNISTETIEDOT, kunta				
Kaavat, joissa valittajana ymp. keskus	kpl	3	5	2
Kaavat, joissa valittajana muu taho	kpl	16	34	30
Kaavamuutos	kpl	10	5	11
Tiedot merenrannasta	kpl	4	7	5
Tiedot järvenrannasta	kpl	40	57	46
Tiedot joenrannasta	kpl	60	12	15
OIKEUSVAIKUTUS MRL 72 §				
Loma-asunnot	kpl	50	58	56
Vakituiset asunnot	kpl	88	55	55
RAKENNUSPAIKKOJEN MÄÄRÄ				
Nykyiset rak.p., kaikki		23199	16715	13924
Nykyiset RA		14213	13250	10931
RA omar.				10731
RA yht.ranta				200
Nykyiset AO		4158	3325	3346
AO omar.				2427
AO yht.ranta				919
RM k-m2 ranta-alueella	m2		1928	0
Ranta-asemakaavojen rakennuspaikat, kaikki	kpl	1350	1352	1074
Hyväksytyn yleisk. tilanne, kaikki	kpl	33569	25955	21512
Hyväksytyn yleiskaavan tilanne, rak.paikkojen lisäys		10370	9240	7588
Hyväksytyn yleiskaavan tilanne RA		16153	20467	16645
Hyväksytyn yleiskaavan tilanne, RA-paikkojen lisäys		1940	7217	5714
RA omar.		16153	10901	16339,75
RA yht.ranta				305
Hyväksytyn yleiskaavan tilanne AO		4187	3988	4412
Hyväksytyn yleiskaavan tilanne, AO-paikkojen lisäys		29	663	1066
AO omar.		4194	2669	3764
AO yht.ranta				648
RA/AO omar.			67	5
RA/AO yht. ranta				0
RM k-m2 ranta-alueella	m2		88395	52575
RA, max. k-m2	m2	250	250	260
AO, max. k-m2		450	600	480
RA/AO, max. k-m2			250	
RANTAVIIIVAN KÄYTTÖ				
A: Karttarantaviiva	km	9468,9	7397,1	5454,4
A: Karttarantaviiva/kaava	km	150,3	104,2	85,2
B: Muunnettu	km	5251,6	3635,0	3129,1
Suhdeluku muunnettu rantaviiva/karttakarttarantaviiva		0,55	0,49	0,57
Rantav. jota ei kaava suor. ohj. B	km	466,1	323,0	221,9
Vapaa yht. ranta, nykytilanne (yli 300 m)	km	3881,9	2959,3	2156,7
Vapaa yht. ranta, lopputilanne (yli 300 m)	km	3528,5	2126,3	1522,9
Vapaa yht. ranta, vähennys km	km	-353,4	-833,0	-633,8
Vapaan rannan osuus %, lopputilanne, keskiarvo	%	68,5 %	66,6 %	59,80 %
MITOITUS				
Nykytilanne, rp / karttarantaviiva		3,0	2,7	4,1
Nykytilanne, rp / muunnettu		4,9	4,4	4,5
Hyväksytyn yleisk. tilanne, rp / karttarantaviiva		4,7	4,3	5,7
Hyväksytyn yleisk. tilanne, rp / muunnettu		7,4	7,1	6,6
SUOJELUALUEET (S, nat)				
Suojelualueet rantaviiva	km	465,3	376,0	104,1
Korvattavien rakennusp. lkm	kpl	450	82	43

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Ympäristöministeriö Rakennetun ympäristön osasto			Julkaisu-aika Marraskuu 2010
Tekijä(t)	DI Johanna Määttä, fil.yo Jonas Kommonen, M.Sc Jan Tvrdý sekä DI Lauri Solin (FCG Finnish Consulting Group Oy).			
Julkaisun nimi	Rantayleiskaavoituksen kehitys Inventointi 2006–2008 ja tilastotietoja 2002–2008			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Ympäristöministeriön raportteja 20/2010			
Julkaisun teema				
Julkaisun osat/ muut saman projektin tuottamat julkaisut	PowerPoint diasarja Tilastotietoja rantayleiskaavoituksesta ja rantarakentamisesta			
Tiivistelmä	<p>Maankäyttö- ja rakennuslaki on ollut voimassa vuoden 2000 alusta. Kahdeksan ensimmäisen voimassaolo-vuoden aikana on laadittu ja hyväksytty 455 maankäyttö- ja rakennuslain mukaista rantayleiskaavaa.</p> <p>Tämä raportti sisältää tietoja vuosien 2006–2008 aikana hyväksytyistä rantayleiskaavoista ja niiden sisäl- löstä. Kyseisenä ajanjaksona hyväksyttiin yli 180 rantayleiskaavaa. Näillä rantayleiskaavoilla kaavoitettiin noin 11 000 kilometriä rantaviivaa ja osoitettiin noin 12 000 uutta rakennuspaikkaa.</p> <p>Raportissa on esitetty kehitysluvut myös pitemmältä ajanjaksolta 2002–2008. Tänä aikana hyväksytyissä kaavoissa on osoitettu yhteensä 138 320 rakennuspaikkaa, joista 43 049 rakennuspaikkaa on ollut uusia. Jokaisella kaavalla on lisätty rakennuspaikkojen lukumäärää keskimäärin 95 kappaletta. Vuonna 2002 uusia rakennuspaikkoja syntyi 10 370 kappaletta, mutta lisäys on viime vuosina tasaantunut 3 000–4 000 uuden rakennuspaikan tasolle.</p> <p>Vuosina 2002–2008 rantaviivasta osoitettiin suojelualueiksi yhteensä 1899 kilometriä ja virkistysalueiksi 767 kilometriä. Maa- ja metsätalousalueiksi osoitettiin rantaviivasta yhteensä 11 404 kilometriä eli noin kolmasosa koko kartta-rantaviivasta. Maa- ja metsätalousalueille osoitettujen saunojen lukumäärä oli 1 858 kappaletta.</p>			
Asiasanat	yleiskaavoitus, rantayleiskaavoitus, rantakaavoitus, rantarakentaminen, loma-asunnot, vapaa-ajan asunnot, saunat, virkistysalueet, suojelualueet, maa- ja metsätalousalueet			
Rahoittaja/ toimeksiantaja	Ympäristöministeriö			
		ISBN 978-952-11-3804-1 (PDF)		ISSN 1796-170X (verkkoy.)
	Sivuja 20	Kieli suomi	Luottamuksellisuus julkinen	Hinta (sis. alv 8 %)
Julkaisun myynti/ jakaja	www.ymparisto.fi > Ympäristöministeriö > Julkaisut > Ympäristöministeriön raportteja -sarja			
Julkaisun kustantaja	Ympäristöministeriö			
Painopaikka ja -aika	Helsinki 2010			

Tämä raportti sisältää tietoja vuosien 2006–2008 aikana hyväksytyistä rantayleiskaavoista ja niiden sisällöstä. Kyseisenä ajanjaksona hyväksyttiin yli 180 rantayleiskaavaa. Näillä rantayleiskaavoilla kaavoitettiin noin 11 000 kilometriä rantaviivaa ja osoitettiin noin 12 000 uutta rakennuspaikkaa. Raportissa on esitetty kehitysluvut myös pitemmältä ajanjaksolta 2002–2008.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT